

Rozumiem i wybieram

JAK KORZYSTAĆ Z ZASOBÓW INTERNETU, ABY SOBIE NIE ZASZKODZIĆ

Cel zajęć: uświadomienie uczestnikom, że nie wszystkie treści w internecie są prawdziwe, a kontakt z nimi może mieć negatywny wpływ na człowieka. Uczestnicy dowiedzą się, że mają prawo być ciekawi różnych ważnych tematów, w tym dotyczących seksualności i rozwoju człowieka. Dowiedzą się, gdzie szukać odpowiedzi na nurtujące ich w tym zakresie pytania, aby nie narażać się na niebezpieczeństwo i uzyskać rzetelną wiedzę.

Zgoda rodziców: rekomendujemy, żeby prowadzący zajęcia uzyskał zgodę rodzica/opiekuna prawnego na udział dziecka w zajęciach.

Czas trwania: 45 minut

Grupa: zajęcia przeznaczone dla młodzieży 11-14 lat. Można je przeprowadzać w szkole – wtedy wielkość grupy uzależniona jest od liczby uczniów w klasie. Zajęcia mogą być prowadzone również poza szkołą dla osób, które się nie znają. Zalecane jest aby grupy były jednolite wiekowo i liczyły nie więcej niż 25 uczestników.

Miejsce: klasa szkolna, świetlica, sala szkoleniowa.

Potrzebne materiały: prezentacja, załączniki, flipchart lub tablica, kartki, flamastry.

Wymagany sprzęt: komputer i rzutnik, internet.

Prowadzący: najlepszymi realizatorami zajęć będą osoby pracujące na co dzień z dziećmi i młodzieżą: nauczyciel, pedagog szkolny, psycholog. Przed przeprowadzeniem zajęć prosimy zapoznać się z broszurą „Kontakt dzieci i młodzieży z pornografią” dostępną na stronie edukacja.fdds.pl.

Forma zajęć i metody pracy: zajęcia warsztatowe; dyskusja, praca w grupach, mini wykład, analiza przypadku. Scenariusz zawiera ćwiczenia uwzględniające podział uczniów na mniejsze grupy, co pozwoli na wyrażanie opinii w bardziej kameralnym środowisku.

Zgłoszenie realizacji zajęć/ewaluacja: prosimy o zgłoszenie zajęć i wypełnienie formularza ewaluacyjnego na stronie edukacja.fdds.pl Po wypełnieniu formularza będą mogli państwo otrzymać zaświadczenie o przeprowadzeniu zajęć.

Copyright © Minister Zdrowia 2017

Zadanie finansowane ze środków
Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020

Opracowanie scenariusza: Ewa Dziemidowicz, Joanna Klocek, Marta Wojtas – Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę

Wstęp dla prowadzących zajęcia

Młodzi ludzie często podejmują decyzje dotyczące zagadnień związanych z systemem wartości i poglądami środowiska, w którym dorastają. Kwestie takie jak seksualność, religia czy np. przemoc rówieśnicza mogą wywoływać wiele różnych emocji, zarówno w klasie, jak i poza nią. Ważne jest, aby każdy uczeń mógł rozwinąć umiejętności pozwalające mu krytycznie spojrzeć na sytuację, w której się znajduje. Możliwość zaangażowania się w rozmowy na kontrowersyjne tematy w konstruktywnym otoczeniu wspiera rozwój i pomaga wypracować osobiste stanowisko wobec danego zagadnienia. Edukacja jest też kluczem do ochrony przed wieloma zagrożeniami. Wśród nich znajduje się dostęp dzieci i młodzieży do szkodliwych treści, w tym pornografii online. Badania pokazują, że duża grupa młodych osób ma styczność z materiałami pornograficznymi. Kontakt z tego typu materiałami może być intencjonalny i wynikać np. z ciekawości, chęci zdobycia wiedzy, zaimponowania innym albo z poszukiwania bodźców w celu rozładowania napięcia seksualnego. Młodzież może też trafić na takie treści zupełnie przypadkowo. Warto wiedzieć, że materiały o charakterze seksualnym mogą być dla młodych osób bardzo silnym stymulatorem podniecenia seksualnego oraz różnych emocji, a oglądanie ich może się stać uzależniające. Jednocześnie są niewłaściwym źródłem informacji na temat życia seksualnego człowieka, mogą kształtować wiele nieprawdziwych przekonań i doprowadzić do działań na szkodę własną i innych. Z tego względu warto rozmawiać z młodzieżą i uczyć ją radzenia sobie z problemem, o którym nie ma możliwości podyskutować z osobami z otoczenia. Poruszanie kontrowersyjnych kwestii w odpowiedni sposób nie sprawia, że młodzi ludzie bardziej się nimi interesują, a raczej oswaja ich z zagadnieniem i pokazuje, że z dorosłymi można rozmawiać nawet o tym, co powszechnie uznawane jest za tabu.

I. Wstęp

Czas trwania: 2 minuty

Prowadzący informuje uczestników, że zajęcia będą dotyczyły szkodliwych treści dostępnych w internecie. Proponuje ustalenie i zapisanie kilku podstawowych zasad, które będą obowiązywać podczas zajęć, np.:

1. Kiedy inna osoba mówi, uważnie słucham.
2. Nie oceniam innych osób.
3. Szanuję poglądy innych.
4. W dyskusjach i ćwiczeniach odwołuję się do historii zaprezentowanej podczas zajęć.
5. Traktuję z szacunkiem i dyskrecją informacje oraz opinie ujawnione przez innych uczestników.
6. Maksymalnie angażuję się w zajęcia.

II. Ćwiczenie: Historia Janka

Forma pracy: prezentacja historii, dyskusja

Materiały: wydruk zawierający historię Janka

Czas trwania: 13 minut

Prowadzący zaprasza uczestników do wystłuchania historii Janka. Informuje, że po zaprezentowaniu historii uczestnicy będą dyskutować o różnych jej aspektach.

Historia Janka:

Janek jak zwykle po południu zajął się odrabianiem lekcji, ale musiał poszukać w sieci potrzebnych mu do tego informacji. Przypomniał sobie, że czeka go sprawdzian z biologii, z tematów dotyczących rozmnażania się człowieka, więc próbował znaleźć opracowanie online. Klikając w kolejny link, nagle trafił na stronę z treściami tylko dla dorosłych. Na początku czuł się trochę zakłopotany tym, że natknął się na takie treści. Oglądając je, dostał wypieków na twarzy. Pomyślał, że być może warto zobaczyć to, co jest przeznaczone tylko dla osób powyżej 18. roku życia. W końcu – kto sprawdza wiek w internecie? Koledzy kiedyś przechwalali się, że oglądają takie strony. Uznał, że dobrze by było też móc się podzielić z nimi tą informacją. A rodzice? Rodzice nie mogą się dowiedzieć. Ale jeśli sprawdzą historię wyszukiwania... cóż, wtedy będzie „słabo”... i wstyd.

Prowadzący nawiązuje do historii Janka. Wskazuje, że jej bohater trafił na tzw. szkodliwe treści w internecie, i zaprasza uczestników do dyskusji na forum.

Pytania do dyskusji:

- Co myślicie o tej historii? Czy spotkaliście się kiedyś z podobną sytuacją?
- Czy spotkaliście się kiedyś w internecie z treściami, które was zaniepokoiły albo przestraszyły?
- Co to mogą być za treści?
- Jakie emocje mogą wzbudzać takie treści?
- W jaki jeszcze sposób możemy trafić na szkodliwe treści?

W trakcie dyskusji prowadzący zapisuje odpowiedzi uczestników na tablicy, segregując je według kategorii: rodzaj treści, emocje, jak/gdzie.

Przykładowe odpowiedzi:

Rodzaj treści:

- przemoc,
- nagie zdjęcia,
- nieprawdziwe informacje,
- wulgaryzmy.

Emocje:

- strach,
- lęk,
- wstyd,
- smutek.

Jak/gdzie trafiamy na szkodliwe treści:

- przez przypadek (tak jak bohater historii),
- z ciekawości (tak jak bohater historii),
- w grach,
- w pojawiających się reklamach,
- gdy ktoś nam wyśle.

W podsumowaniu prowadzący stwierdza, że w internecie można znaleźć rozmaite informacje, które mogą wzbudzać w nas emocje. Czasem trafiamy na nie przypadkowo, czasem z ciekawości. Podkreśla, że ciekawość i poszukiwanie odpowiedzi na różne pytania – np. związane z dojrzewaniem lub seksualnością – stanowią coś naturalnego, jednak szukając informacji online, należy zachować szczególną ostrożność, ponieważ niektóre z nich nie są prawdziwe. Prowadzący zwraca uwagę, że kiedy trafimy w internecie na treść, która budzi w nas nieprzyjemne emocje, to może oznaczać, że nie jest ona dla nas bezpieczna. Wskazuje, że pewne treści mogą zniekształcać rzeczywistość i wprowadzać nas w błąd.

III. Ćwiczenie: Internet a rzeczywistość

Forma pracy: dyskusja

Materiały: projektor, internet

Czas trwania: 15 minut

Prowadzący prezentuje uczestnikom filmiki, które pokazują, jakiej obróbce poddawane są materiały umieszczane w internecie np.:

<https://www.youtube.com/watch?v=iYhCn0jf46U>

<https://www.boredpanda.com/travel-expectations-vs-reality/>

Prowadzący zadaje uczestnikom pytanie:

Jakie są wasze odczucia po obejrzeniu zaprezentowanych materiałów?

Następnie podsumowuje, że często materiały umieszczone w internecie nie mają nic wspólnego z rzeczywistością właśnie z powodu obróbki, jakiej poddaje się je w trakcie produkcji. Zaznacza, że np. modelka pokazana w filmiku w rzeczywistości wygląda inaczej, ale zdjęcia po obróbce prezentowane są jako prawdziwe i tak je zazwyczaj odbieramy.

Prowadzący podkreśla, że większość materiałów (informacje, filmiki, rysunki i zdjęcia), jakie możemy znaleźć w internecie, poddana została obróbce. Mechanizm obróbki polega na ulepszeniu, upiększeniu zdjęcia czy rysunku. Robione jest to w celu pozyskania uwagi odbiorcy. To, co wydaje nam się atrakcyjne, nietypowe, inne, zazwyczaj wzbudza zainteresowanie i przykuwa uwagę. Ważne jednak, by pamiętać, że takie treści mogą być szkodliwe. Ich szkodliwość polega na skłanianiu nas do myślenia, że to, co widzimy lub czytamy, jest prawdą.

Prowadzący zadaje uczestnikom pytanie:

Jak myślicie, co się dzieje wtedy, kiedy sugerujemy się nieprawdziwymi treściami dotyczącymi ważnych dla nas tematów?

Następnie podsumowuje, że kiedy sugerujemy się nieprawdziwymi treściami, mogą one nas wprowadzać w błąd i spowodować różne zachowania, które zaszkodzą nam lub innym osobom. Każdy szuka dla siebie wiarygodnego źródła informacji. Internet jest takim źródłem, ale pod warunkiem, że potrafimy znaleźć strony zamieszczające sprawdzone i rzetelne informacje. Nie są to z pewnością wszystkie strony, a jedynie część z nich.

Podsumowanie można zilustrować za pomocą memu:

<http://paczaizm.pl/starania-wielu-naukowcow-wielkie-wyzwania-technologiczne-wszystko-to-by-doprowadzic-internet-do-kamila-ziemia-jest-plaska/>

IV. Ćwiczenie: Tabu

Forma pracy: praca w grupach

Materiały: kartki, flamastry

Czas trwania: 12 minut

Prowadzący powraca do historii Janka. Przypomina uczestnikom, że z jednej strony bohater trafił na szkodliwe treści przez przypadek, ale z drugiej znalazł coś, co wzbudziło w nim ciekawość, która jest naturalna. Szukał odpowiedzi na pytanie, które mogło być dla niego krępujące i wstydlive.

Prowadzący dzieli uczestników zajęć na cztery grupy (jeśli uczestników jest mniej, to na dwie).

Zadaniem grup jest zastanowienie się nad pytaniami:

Grupy I i III: Co bohater historii mógł zrobić, kiedy natrafił na szkodliwą treść?

Przykładowe odpowiedzi:

- mógł komuś powiedzieć,
- mógł nie klikać dalej,
- mógł wyłączyć stronę.

Grupy II i IV: Gdzie lub u kogo bohater mógł szukać odpowiedzi na pytanie, które go zaciekało?

Przykładowe odpowiedzi:

- w książkach,
- u rodziców,
- u rówieśników,
- u dorosłych,
- na lekcjach WDŻ.

Po zakończeniu pracy grup prowadzący prosi o przedstawienie jej efektów.

Przy omawianiu pytania dla grupy I i III należy zwrócić uwagę, że kiedy natrafimy na szkodliwą treść przez przypadek, np. podczas szukania informacji, lub kiedy ktoś nam wyśle coś, co wzbudzi w nas niepokój, to nie zawsze warto ten materiał otwierać (klikać dalej) i oglądać. Ważne, by pamiętać, że niektóre treści przeznaczone są tylko dla osób powyżej 18. roku życia i chociaż ciekawi nas to, co się tam znajduje, nie są one przeznaczone dla osób młodszych, ponieważ mogą im zaszkodzić.

Przy omawianiu pytania dla grupy II i IV należy zwrócić uwagę, że mamy prawo szukać odpowiedzi na nurtujące nas pytania. Kiedy coś wzbudzi naszą ciekawość, możemy szukać informacji u różnych osób i w różnych miejscach, ale ważne, żeby były to sprawdzone źródła wiedzy. Czasem ciekawi nas coś, co może być krępujące, zawstydzające – tzw. tabu. Do tematów tabu mogą należeć pytania dotyczące seksualności i dojrzewania. Prowadzący wskazuje uczestnikom, że tematy tabu nie są obce także dorosłym, którzy mogą się krępować i czuć zakłopotani podobnie jak młodzież. Zaznacza jednak, że dorośli mają zwykle większą wiedzę i potrafią odpowiedzieć na różne pytania. Podkreśla, że nieraz młode osoby rozmawiają z rówieśnikami o seksualności i nie ma w tym nic złego, ale zauważa, że czasem rówieśnicy nie są dobrym źródłem informacji, bo mogą czegoś nie wiedzieć.

W podsumowaniu ćwiczenia prowadzący wskazuje na wypracowaną listę miejsc i osób, do których można się zwrócić, kiedy coś nas zacieka lub zaniepokoi. Zachęca uczestników do korzystania z tego, co sami wypracowali.

V. Zakończenie

Czas trwania: 3 minuty

W podsumowaniu zajęć prowadzący przypomina, że w internecie możemy trafić na szkodliwe treści, które mogą wzbudzić w nas nieprzyjemne emocje i mogą nie być prawdziwe. Podkreśla, że korzystając z nowych technologii, warto zachować ostrożność, by nie narażać się na oglądanie czegoś, czego nie chcemy lub na co nie jesteśmy gotowi. Zawsze mamy prawo odmówić otwierania wysłanych nam linków czy pomijania treści, wobec których mamy obawy, że mogą niekorzystnie na nas wpływać. Przypomina również, że ciekawość jest czymś naturalnym i każdy ma prawo poszukiwać odpowiedzi na nurtujące go pytania. Warto jednak szukać informacji w miejscach sprawdzonych oraz u osób, które mają odpowiednią wiedzę na dany temat. Prowadzący wskazuje, że z pytaniami dotyczącymi szkodliwych treści oraz seksualności i dojrzewania dobrze jest zwrócić się np. do Telefonu Zaufania dla Dzieci i Młodzieży, który działa pod bezpłatnym numerem **116 111**. Z konsultantami można też skontaktować się za pośrednictwem strony internetowej www.116111.pl/napisz.